Surveillance, waar gaan we naartoe?

Prof.Dr. Rosamunde van Brakel, Chair in Surveillance Studies,

Vrije Universiteit Brussel

5 October 2022

Privacy Con

VUB SURVEILLANCE STUDIES CHAIR

1. Wat is surveillance ?

Niet enkel toezicht houden en observatie maar ook de actieve verzameling en verwerking van gegevens, al dan niet identificeerbaar, met als doel het beïnvloeden of controleren van (het gedrag van) degenen wiens gegevens zijn verzameld

Surveillance is niet nieuw!

WART
IN
D HITCHCOCK'S
REAR
WINDOW

NEWS

UK is a 'surveillance society', says information commissioner

The UK is now a "surveillance society", with technology being used to track the routine movements of all citizens, according to the government's data watchdog.

By Antony Savvas

Published: 02 Nov 2006 11:52

The UK is now a "surveillance society", with technology being used to track the routine movements of all citizens, according to the government's data watchdog.

A report on the widespread use of surveillance

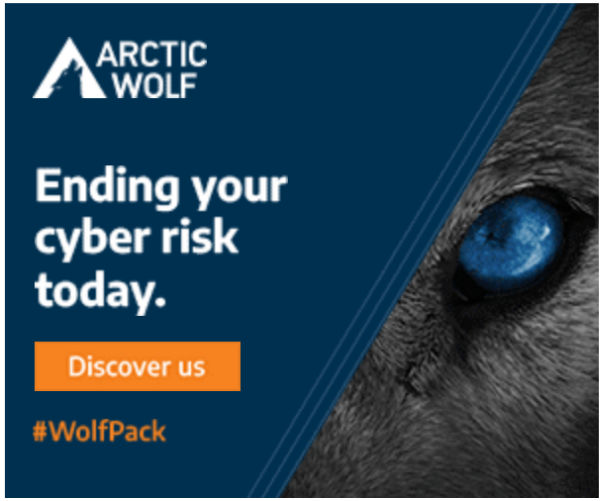

Latest News

Covid-19 will loom over cyber strategy for years to come

Karakteristieken surveillance

- **Analoog vs digitaal** Analoge surveillance wordt gekenmerkt door kijken, luisteren, rationele bureaucratie, management, politietoezicht en elektronisch toezicht. Digitale of nieuwe surveillance wordt gekenmerkt door het gebruik van technische middelen om gegevens ontleend aan personen of contexten te extraheren of te creëren.
- **Gerichte versus massasurveillance**: Gerichte surveillance: surveillance van afzonderlijke individuen of groepen, met een bepaald doel, bijvoorbeeld voorspellen wie in de toekomst criminaliteit zal plegen. Massasurveillance: het ongedifferentieerd en algemeen surveilleren van de bevolking als geheel (NSA-surveillance).

- **Zorg vs. Controle**: Surveillance heeft een janus-gezicht: het kan faciliterend en beperkend zijn; het kan gebruikt worden voor zorg of controle of beide -> belang van intentie!
- **Zichtbaar vs. Onzichtbaar**: Bewakingscamera's of politiesurveillance is zichtbaar, surveillance door het verzamelen van gegevens online of undercoverpolitie is onzichtbare surveillance, ook camera's waarop onzichtbare algoritmes zijn geïnstalleerd (ANPR, gezichtsherkenning)

Drie trends

- Democratisering
  - Van gerichte surveillance naar grootschalige surveillance
  - Van gebruik enkel door veiligheidsdiensten naar gebruik door burgers
- Macht verschuift naar technologiebedrijven
- De toename van collectieve schade en sociale gevolgen

2. Voornaamste sociale en ethische gevolgen

2.1. Sociale categorisatie, cumulatief nadeel en bias

De identiteit van mensen wordt gefilterd in categorieën van inclusie en exclusie op basis van gegevens, waarbij de keuzemogelijkheden en kansen voor sommige groepen mensen veel kleiner zijn dan voor andere groepen door dat zij vaker het onderwerp zijn van surveillance technologie of niet kunnen profiteren van de voordelen (veiligheid) van de technologie.

-> toename sociale ongelijkheid en verlies aan vertrouwen in de overheid

Bias kan op verschillende manieren sluipen in de technologie : discriminerende uitgangspunten, onbetrouwbare /discriminerende data, discriminerende algoritmen en fouten/bugs in het system -> komt vooral tot uiting in valse positieven/valse negatieven en 'computer says no'

-> discriminatie

Fair Trials
Sep 28 · 5 min read · Listen

My sons were profiled by a racist predictive policing system — the AI Act must prohibit these systems

By Diana Sardjoe

The New York Times

Another Arrest, and Jail Time, Due to a Bad Facial Recognition Match

A New Jersey man was accused of shoplifting and trying to hit an officer with a car. He is the third known Black man to be wrongfully arrested based on face recognition.

deVolkskrant

OPINIE

Opinie: Stop algoritmen van overheid die tot discriminatie en uitsluiting leiden

Uitvoeringsdiensten gebruiken talloze 'zwarte lijsten' met potentiële fraudeurs. Dat kan leiden tot (indirecte) etnische profilering en nieuwe drama's, na de toeslagenaffaire.

Nani Jansen Reventlow 15 juli 2021, 15:14

2.2. Technologische fix, normalisatie en function creep

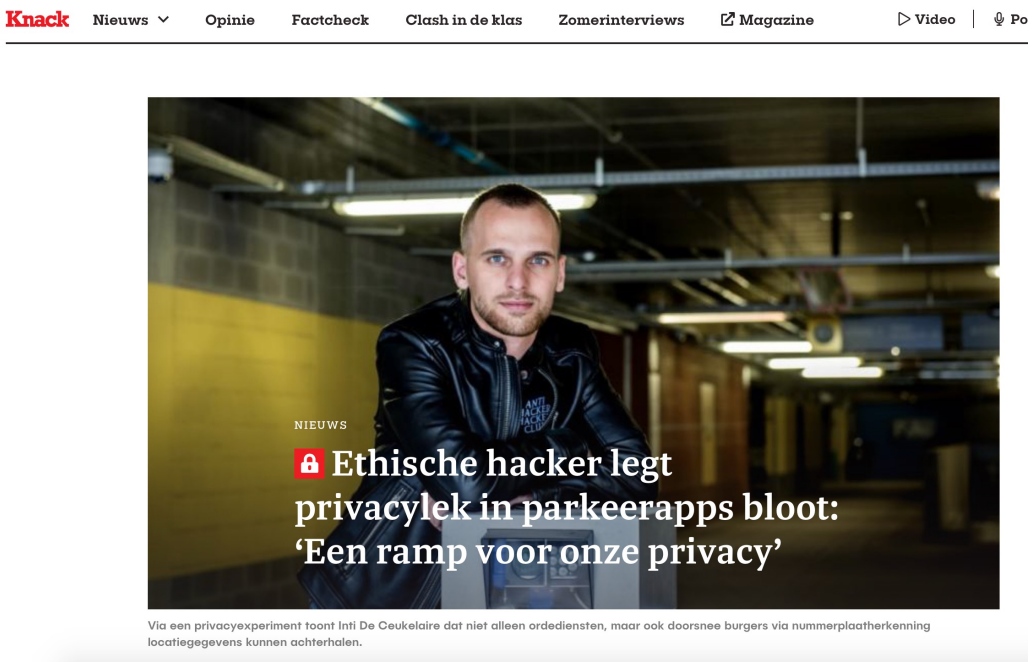

2.3 Cumulatieve surveillance effect, privacy, chilling effects en psychologische impact

2.4 Andere sociale gevolgen

- Automation bias
- Inclusie en empowerment
- Milieu
- Verborgen arbeid
- Veranderende werkpraktijken

3. België surveillance maatschappij?

De Standaard Meest recent Corona Binnenland Buitenland Opinie Economie

SURVEILLANCE

Ook in andere steden komen er in sneltempo camera's bij

Niet alleen in Antwerpen blijven er veiligheidscamera's bij-komen, ook in de andere twaalf Vlaamse centrumsteden neemt de surveillance toe, mede dankzij corona.

Matthias Verbergt
Zaterdag 13 maart 2021 om 3.25 uur

Bodycams in opmars bij politie: 'Mensen worden zich bewust van hun gedrag'

WOENSDAG 10 NOVEMBER 2021 BRUSSEL BRUSSEL-STAD 10/11/2021 AVP © BRUZZ

DELEN:

BEKIJK OOK DE AFSPEELLIJST: WOENSDAG 10 NOVEMBER 2021

De Standaard Meest recent Corona Binnenland Buitenland Opinie Economie Cultuur Sport Meer

DATARETENTIE

Ook met nieuwe wet blijft massale opslag telefoongegevens mogelijk

7/05/2021 om 19:46 door Matthias Verbergt

MEEST RECENT • MEEST GELEZEN

1. Coronablog | 'Nederland drie weken in mil
2. Klimaatblog | Komende klimaattop in Egy
3. Lectrr, cartoon van de dag
4. Te veel volk op Lichtfestival: 'Kom vanavo
5. Steeds meer landen kleuren donkerrood o

Volledig overzich

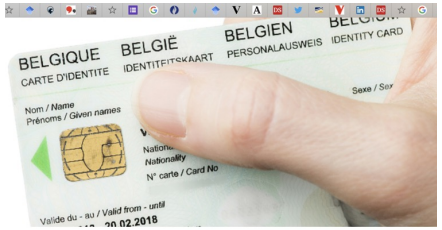

Grondwettelijk Hof: digitale vingerafdruk mag op elektronische identiteitskaart

Op de nieuwe elektronische identiteitskaarten mag een dig beeld van je vingerafdruk komen. Dat staat in een arrest va Grondwettelijk Hof. Tegen de digitale vingerafdruk was een

Knack Nieuws Opinie Factcheck Clash in de klas Zomerinterviews Magazine

'90 procent van de surveillancesoftware is in Europa bij wet verboden.' © ANNA URU

Elisa Hulstaert
27-09-2022, 21:00 • Bijgewerkt op: 28-09-2022, 20:42 •
Uit Knack van 28/09/2022 •

Knack onderzoekt: 'Het ANPR-cameraschild ri zich tegen de politie te keren'

Uit Knack van 18/03/2020 17/03/20 om 21:00 Bijgewerkt om 18:05 Bron : Knack

Kristof Clerix
is redacteur bij Knack

Meer dan een half miljoen foto's per dag nemen de ANPR-camera's van de federale politie, en dat lever meer dan 3500 zogenaamde hits op. Maar de efficiëntie is ver zoek, waarschuwt Frank Schuermans va waakhond van de politiedatabanken. En dat is niet zijn enige zorg. 'Waarom moet de Staatsveiligheid w ooit veroordeeld bent omdat je dakraam twee meter te veel naar links stond?'

Waar gaan we naar toe?

(Nog?) niet op weg naar China maar.... wel naar een Westerse surveillance maatschappij waarbij er veel vragen kunnen gesteld worden bij de genomen democratische waarborgen

- Enkel beperkt juridisch toezicht op technologie die ‘persoonlijk data’ verzamelt en verwerkt, vragen bij onafhankelijkheid, gebrek aan onafhankelijk interdisciplinair ethisch en sociaal toezicht
- Transparantie en goed beleid (beleidskeuze, procurement, ontwerp, gebruik)
- Weinig informatie over effectiviteit, gebrek aan onafhankelijke evaluaties /audits
- Beleid houdt weinig rekening met juridische, ethische en sociale gevolgen van surveillance die in wetenschappelijk onderzoek geïdentificeerd zijn
- Function creep “de technologie is er al, waarom zouden we die niet gebruiken?” en gebrek aan waarborgen om function creep tegen te gaan
- Technologische fix: Er wordt te weinig stilgestaan bij de keuzes/vooroordelen/niet technologische alternatieven

- Veiligheid /surveillance vs privacy , veiligheid voor wie? surveillance voor wie?
- Surveillance is vaak politiek: surveillance theater en symptoombestrijding -> geen aandacht voor structurele oplossingen
- Nauwe interpretatie en toepassing gegevensbeschermingswetgeving op informatieveiligheid en management: vragen over proportionaliteit en noodzakelijkheid, inclusie en exclusie worden niet opgenomen in beslissingen om te investeren/GBEB
- Individualistische focus terwijl schade berokkend vaak groepen betreft
- Politie en camerawetgeving door ruime interpretatie politierichtlijn maakt steeds meer surveillance mogelijk, schept de voorwaarden

Dank je wel voor het luisteren!

rosamunde.van.brakel@vub.be

https://survstudies.research.vub.be